

Posudek na magisterskou diplomovou práci

Bc. Regina Šmejkalová

TLUMOČENÍ NOSTRIFIKAČNÍCH ZKOUŠEK PRO ZAHRANIČNÍ STUDENTY

(Interpreting of nostrification examinations for foreign students in Czech Republic)

UK FF ÚTRL, leden 2021

Diplomová práce Bc. Reginy Šmejkalové má charakter teoreticko-empirické studie, jež se podrobně věnuje tlumočení nostrifikačních zkoušek zejména z pohledu současné tlumočnické praxe. S tímto zajímavým, aktuálním a zcela neprobádaným tématem přišla sama diplomantka a je to první diplomová práce na Ústavu translatologie FF UK, která se problematikou tlumočení u nostrifikačních zkoušek v České republice systematicky zabývá. Jako vedoucí této diplomové práce mohu konstatovat, že na akademické půdě nebylo toto téma dosud zpracováno ani nikde jinde.

Diplomová práce (DP) má 111 stran (+ šest příloh v celkovém rozsahu 33 stran; příloha 1-3: dotazníky pro tlumočníky, učitele a studenty; příloha 4: výstupy z programu Statistika; přílohy 5-6: Formuláře: Protokol o průběhu nostrifikační zkoušky, Žádost o uznání zahraničního vzdělání). Diplomová práce je rozdělena, kromě Úvodu (1.) a Závěru (6.), do 4 základních kapitol a řady podkapitol a oddílů. Teoretická a empirická část diplomové práce jsou rozsahem téměř vyrovnané a samotná DP svým rozsahem vysoce přesahuje požadavky stanovené pro magisterské závěrečné práce.

V teoretické části nejprve diplomantka vymezuje téma a předmět svého zkoumání a podrobně se věnuje právnímu rámci organizace a možnostem vzdělávání cizinců v České republice (ČR). Definiuje základní právní předpisy a dokumenty, jimiž se řídí uznávání zahraničního vzdělávání a odborné praxe v ČR. Pravidla pro uznávání zahraničního vzdělání porovnává se situací v dalších evropských státech. Nostrifikační zkoušky s tlumočnickem (musí jím být jmenovaný soudní tlumočnick) absoluuje v ČR podle odhadů ročně několik tisíc zahraničních studentů. Žadatelé o nostrifikaci jsou často nezletilé osoby, zpravidla nemají s podobným typem komunikace zkušenosti a nejsou tedy zvyklí dorozumívat se prostřednictvím tlumočnicka. Na tlumočnicka tato situace klade velké požadavky, jelikož pro jeho klienty (studenty) jsou nostrifikační zkoušky zásadní při rozhodování o jejich budoucím studiu v ČR. Tlumočníci tak často čelí ze strany studentů nadměrným očekáváním. Diplomantka proto v další kapitole podává stručný a srozumitelný přehled vývoje názorů zahraničních badatelů na roli tlumočnicka v různých kontextech tlumočené situace. Charakterizuje rovněž rozdíly mezi soudním a komunitním tlumočením. Tím si postupně připravuje půdu pro svůj empirický výzkum, jelikož zde popisuje specifika různých tlumočnických kontextů i z pohledu profesní etiky a konkrétně pak ve školním prostředí. Poté se Regina Šmejkalová zaměřuje na výzkumy očekávání jednotlivých účastníků (studenti x zkoušející učitelé x tlumočníci) tlumočené komunikace (zde vychází z klasifikace z DP Jiřiny Holkové) a na základě zpracovaných teoretických poznatků se snaží určit požadavky kladené na tlumočnicka nostrifikačních zkoušek, definovat jeho roli, ale i dopad použitých tlumočnických strategií na celkový průběh zkoušky.

Cílem empirické části DP bylo pomocí kvantitativního i kvalitativního výzkumu, díky dotazníkovému šetření mezi tlumočníky (20), učiteli (21) a zkušenými studenty (41) a skrze

polo-strukturované rozhovory vedené s tlumočníky a zkoušejícími učiteli, zjistit, jak vnímají roli tlumočnicka představitelé škol, studenti i samotní tlumočníci. Diplomantka podrobně popisuje metodologii přípravy svého výzkumu, strukturu a obsah dotazníků i samotný postup a techniku výzkumu. Součástí výzkumu byly také otázky zaměřené na důvody studentů, kteří volí zkoušku s tlumočníkem, a analýza problematických jevů při tlumočení. Analýza jednotlivých odpovědí je vždy ilustrována přehledně zpracovanými grafy. Výzkum ukázal, že ani jedna ze stran zkoumané komunikační situace nevnímá tlumočnicka jenom jako neutrálního jazykového prostředníka, ale připouští i koordinaci komunikace tlumočníkem a v případě potřeby i vysvětlování kulturních specifik. Není však přípustné, aby zasahoval do obsahu sdělení či vystupoval jako odborník na projednávané téma a jednal v zájmu jedné ze stran. Ukázalo se také, že tlumočníci berou větší ohled na porozumění sdělení studentem, než je to z pohledu učitelů třeba. Běžnou praxí na českém trhu je poradenství, které tlumočníci poskytují svým klientům ohledně přípravy a průběhu zkoušek. Jen malé procento učitelů s tím nesouhlasí, protože ví, že často studenti potřebují informace a morální podporu v tomto pro ně náročném procesu. Tlumočník by však měl dávat pozor na to, jaké informace poskytuje (s. 103-104).

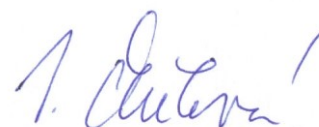
Výsledky dotazníkového šetření a rozhovorů zcela jistě představují vhodný základ pro další případný výzkum v této oblasti.

Diplomová práce Reginy Šmejkalové vznikala velmi dlouho (byla zadána v květnu 2018), se značnými pauzami, způsobenými jak subjektivními tak i objektivními faktory spojenými s epidemiologickou situací (covid-19). Výsledek však za tuto námahu a čas stál.

K obsahové stránce nemám připomínky, práce je dobře strukturovaná a celá dotazníková analýza a následná diskuse je poctivě postavená a zpracovaná.

Práce Reginy Šmejkalové splňuje všechny náležitosti magisterské diplomové práce. Je napsaná poctivě a samostatně, kultivovaným jazykem (podotýkám, že diplomantka není rodilá mluvčí češtiny), a přináší řadu zajímavých a užitečných poznatků pro teorii a především praxi tlumočení ve výše konkrétně analyzované situaci jakou je tlumočení nostrifikačních zkoušek, a to zejména pro oblast etiky, deontologie, role, postavení a chování tlumočnicka při výkonu jeho profese. Způsobem zpracování dané problematiky diplomantka prokázala, že dobře nastudovala příslušnou odbornou literaturu, že s touto literaturou dovede velmi dobře pracovat a je schopna jednotlivé úvahy, názory a poznatky samostatně utřídit, předložit a systematizovat.

Diplomovou práci **Bc. Reginy Šmejkalové** doporučuji k obhajobě a hodnotím ji prozatím stupněm **v ý b o r n ě**. O definitivní klasifikaci rozhodne vlastní průběh obhajoby.

Prof. PhDr. Ivana Čenková, CSc.
vedoucí diplomové práce
Ústav translatologie FF UK

Praha 25. 01. 2021